Referat från föredragen på Kulturarvsdagen

Kulturarvsdagen följdes, förutom av nära 90 deltagare, även av fem studenter från Institutionen för kultur och kommunikation (IKK) vid Linköpings universitet. De hade som uppgift att dokumentera evenemanget. Här följer referat från föredragen på kulturarvsdagen. Referaten är till övervägande del skrivna av studenterna Robin Cerny, Johan Jansson, Rikard Eriksson, Ebba Karlsson och Rebecka Victorin som också hjälpte till att fånga dagen på bild.

Men först en titt på hur det välfyllda programmet såg ut:

9.30 KAFFE och registrering

Olof Hermelin – Hälsar välkommen
Janne Boman & Anja Praesto – Aktuellt på Kulturarv Östergötland
Sissela Wasén – Bibliotekspower i Mjölby. Bibblan på stan
Henrik Summanen – Ett digitalare kulturarv - Digisam
Anna Severin & Matilda Ahl – Så lyfter vi fram skatterna ur Stiftsbibliotekets samlingar
Öppet forum

12.00 LUNCH från Hagdahls kök

Workshop Gör egen Youtube-film
Mia Sandell – Digital Verkstad - BILDA,
Jim Löfgren – ”Digi-gap” utmaningen kring grundarbetet
Ann-Charlott Feldt – Gamla trotjänare, nya uppstickare och en flopp, en titt på några arkiv och databaser på riksnivå

14.40 KAFFE

Anders Lindkvist – Den återuppväckta Färgaregården i Norrköping. Att skapa ett nygammalt friluftsmuseum
Joakim Johansson – Tidsresor med digitala bilder från förr och nu
Denny Lawrot & Stefan Hammenbeck – Folkkonst - ett Östgötskt detektivarbete. Det blå skåpet och mycket mer inför Folkkonståret 2018
Öppet forum med boklotteri
Anita Jernberger, regionråd – Avslutade dagen

Och så till referaten:

Sissela Vasén, Mjölby bibliotek
Bibliotekspower i Mjölby. Bibblan på stan

Biblioteket har hållit i pilotprojektet ”*Bibblan på stan*”**.** Ett projekt som ska hjälpa biblioteket att uppnå sitt mål med att nå ut till alla möjliga människor i kommunen, exempelvis nyanlända eller barn som kanske annars inte skulle besöka biblioteket. Det är en mer aktiv och inbjudande roll som inte minst kan sprida kunskap om vad biblioteken faktiskt kan erbjuda. Projektet kan på lång sikt förbättra integrationen i Mjölby samt är ett sätt att hitta nya arbetsformer för biblioteksspersonal.

Många traditionella arbetsuppgifter inom biblioteksvärlden har förändrats p g a internet; inte minst informationssökning, som bibliotekarier inte längre behöver vara lika delaktiga i. Projekt som väver in biblioteksspersonalens kompetens inom bl a teater och musik för att intressera barn på offentliga event som t ex Skänninge marken, broarnas dag m m. Det fysiska mötet blir viktigt i tider av sociala medier, det kan t ex främja läsintresset hos barn.

Henrik Summanen, verksamhetsutvecklare på Riksantikvarieämbetet
Ett digitalare kulturarv - Digisam.

Henrik Summanen pekar på problematiken som har uppstått i ABM-sektorn (arkiv, bibliotek och museum) i digitaliseringen av information. En brist på samordning och kompetens på det digitala planet har lett till att bild- och textmaterial ligger utspridda på olika hemsidor och plattformar.

Projektet Digisam började 2011 på Riksarkivet från EU-direktiv men utförs nu av Riksantikvarieämbetet. Målet är att kulturarvet ska bli digitaliserat, tillgängligt och användbart för alla. En viktig fråga är det sätt vi imiterar det man redan känner till när nya medieformer uppstår, t ex att PDF:er får agera fysiska papper.

Att tänka utanför ramarna av det traditionella sätt vi använder internet på, t ex genom att sluta se information som en produkt istället för ett flöde. Information behöver vara lättillgänglig och billig eller gratis, ses som en råvara (t ex virke) inte som en produkt (t ex en trästol) för att kunna konkurrera på den digitala marknaden. Summanen menar att institutioner bör hålla sig i framkant när det kommer till modern digitalisering, för att inte riskera att bli utkonkurrerade av t ex företag som kanske gjort det bättre. Incitament för institutioner att förändras har saknats; generationsklyfta, standardiseringsproblem, ledningskompetens.

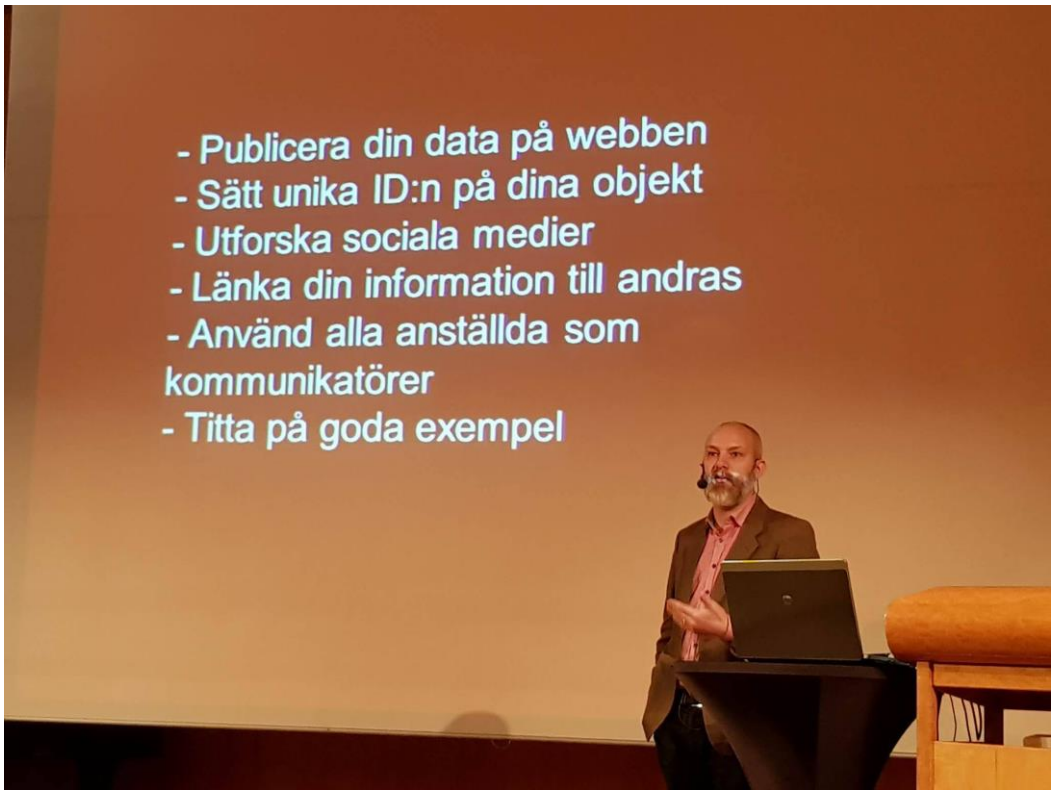

Anna Severin och Matilda Ahl, Linköpings stiftsbibliotek
Så lyfter vi fram skatterna ur Stiftsbibliotekets samlingar

Stiftsbiblioteket har 235 000 volymer i sin samling, bl a Östgötasamlingen, kartor, personarkiv, handskrifter och bilddatabasen *Bild Linköping*. Bild Linköping har en stor samling av stadens historia fr o m 1800-talet, både proffs- och amatörbilder av stadsmiljön, ca 13.000 bilder.

Alvindatabasen är en nationell plattform för långsiktigt bevarande och spridning av digitaliserat material. Urvalsprincipen är unikt lokalt eller förfrågat material, samt objektets skick. Ett exempel på utförd digitalisering är bibliotekets utlånade material av 500-åriga böcker till en utställning om Luther i Berlin: en digital kopia gjordes av böckerna i förhand.

Digitalisering kan inte alltid ske genom skanning p g a objektens sköra skick. De satsar på att synas utåt genom sina två instagramkonton *siftsbibl_treasures* och *bild_linkoping* samt fylla på i databaserna och satsa på meta- och öppendata.

Mia Sandell, BILDA
Digital verkstad

Mia driver studiecirklar i hur man använder vardagsteknik. Hon började digitalisera Kisa museums material och har läst in lokala historiska personers berättelser med hjälp av lokala teatermänniskor.

Är man intresserad kan söka sig till studiecirkel via Bilda och få hjälp med t ex att använda sociala media och hemsideskapande.

Mia visade upp ett snitsigt sätt att använda Nfc-kommunikation (som finns på samsung- och iphonemobiler), som kan vara ett värdefullt medium för museum att illustrera historien bakom utställningsobjekten.

Jim Löfgren, arkivarie/bild, Östergötlands museum
”Digi-gap” utmaningen kring grundarbetet

Det är viktigt att tänka långt framåt vad gäller bevarandet av digitalt material. Teknik har en tendens att springa förbi påbörjade projekt. Restaureringen av föråldrade digitala arkiv t ex cd-rom. Ett problem kan vara att museum, arkiv och bibliotek jobbar med olika systemstandarder och hanterar olika kulturarvsdata.

”Kringla” (http://www.kringla.nu) är ett exempel på en datasamlingshemsida som har en mängd olika material samlade från museer och hembygdsarkiv på olika platser i Sverige via K-samsök. Nätverkande bör bli bättre och fler resurser bör spenderas på digitalisering av material.

Jim visade upp högupplösta bilder som skannats från negativ i Östergötlands museums samlingar och som finns på Digitalt museum. Bilderna föreställande Sverige vid sekelskiftet 1900.

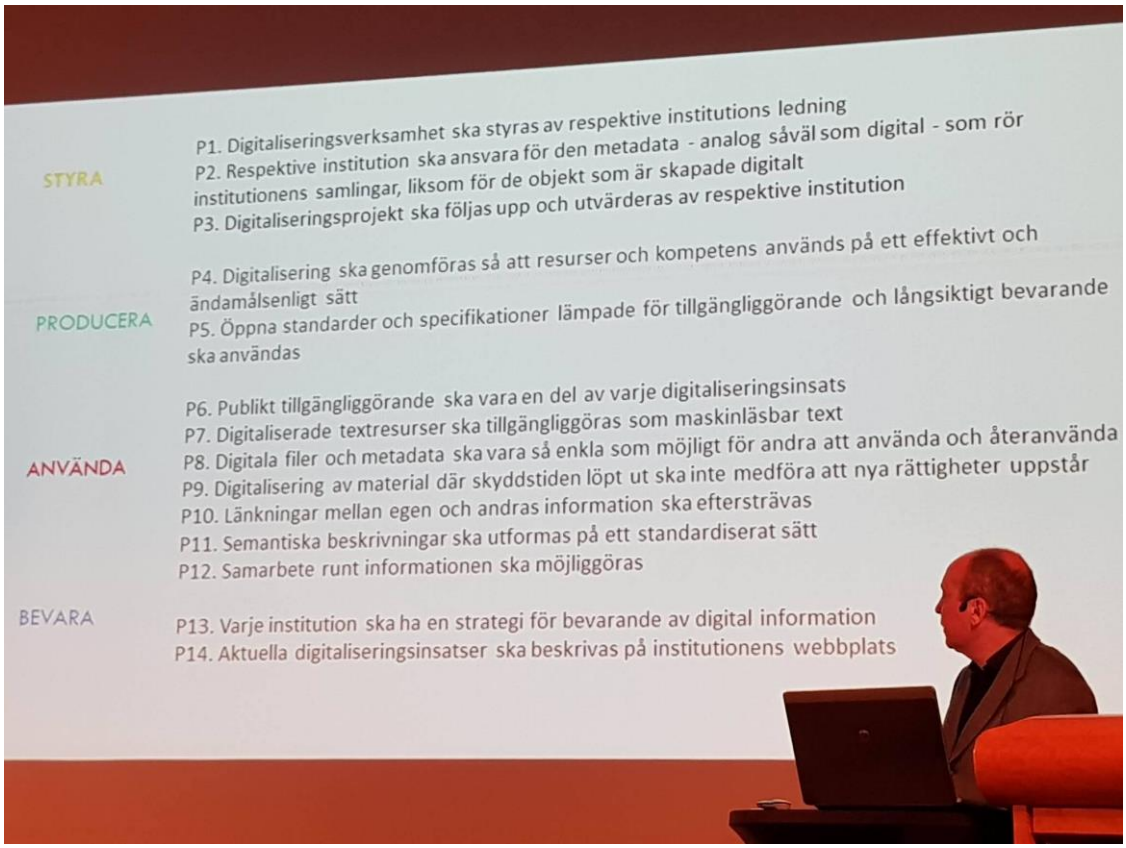

Ann-Charlott Feldt, arkeolog, Östergötlands museum
Gamla trotjänare, nya uppstickare och en flopp, en titt på några arkiv och databaser på riksnivå

Här presenterades några gamla och nya databaser på nätet där det finns mycket lokalhistoriskt intressant att hämta för alltifrån studenter, forskare och släktforskare eller allmänt nyfikna över lokal svensk historia.

De exempel på gamla trotjänare som presenterades var *Ortnamnsregistret* drivs av Institutet för språk och folkminnen, Uppsala Universitet, *Svenskt Diplomatariums huvudkartotek (SDHK)* med medeltidsbreven som nås via Digitala forskarsalen på Riksarkivet och *Mandelgrenska samlingen* som finns i Lund och består av teckningar utförda av Nils Mandelgren, han reste runt och skildrade samlivets folkdräkter och byggnader m m från 1800-talet.

Hon presenterade även nya sajter som *Svenskt porträttarkiv* och *Alvin*. Samt sajten *Aktuell arkeologi* som aldrig blev det man hade tänkt och som lades ner efter ett par år. Dessutom rekommenderade hon även nyfikna på svensk historia att utforska hemsidor som *Platser*, *Rötter-anbytarforum* och *Fornsök*.

Anders Lindqvist, museipedagog och intendent, Norrköpings museum
Den återuppväckta Färgaregården i Norrköping. Att skapa ett nygammalt friluftsmuseum

Färgargården grundades 1939 för att bevara äldre färgeritekniker. Textilindustrin mekaniserades snabbt under 1800-talet och färgning kom att bli kemisk istället för växtbaserad. Färgargårdsmuseet stängde i början av 2000-talet, men återöppnades på försök under 2017.

Anders vision är att ha ett levande friluftsmuseum på gården där man skildrar livet på en färgargård. Här finns Sveriges enda fungerande 1800-talsfärgeri. Historisk återskapning som pedagogisk modell för att återöppna museet. Museet ska därigenom erbjuda en autentisk känsla och med hjälp av sommarjobbare kunde skapa en levande utställning.

Under 2017 har man genomfört ett pilotprojekt med guider i tidstypiska kläder och skapat nya textilier med hjälp av tidsenliga metoder. Vid pilotprojektets slut hade man nått 10.000 besökare och hoppas kunna fortsätta även nästa år. Man genomförde även ett färgerisymposium där man samlade textilintresserade från hela Sverige.

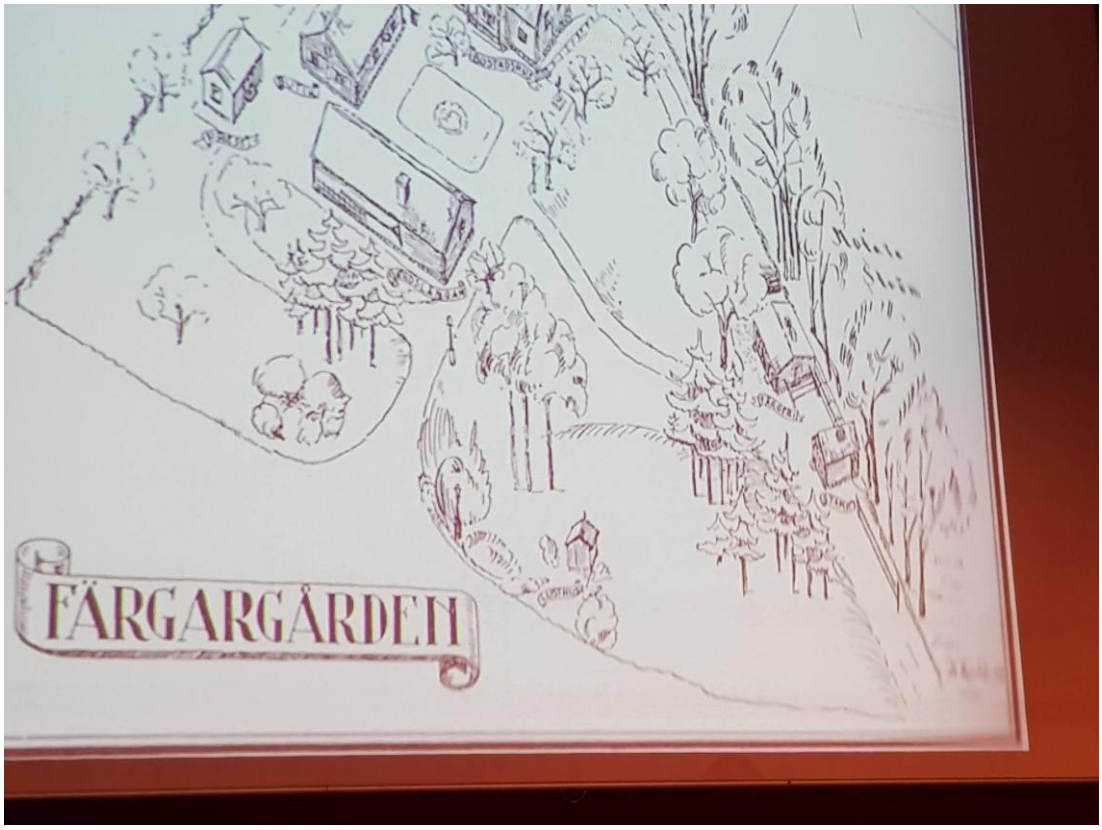

Joakim Johansson, lokalhistoriker m m, Landeryds hembygdsförening & Kinda kanals vänner
Tidsresor med digitala bilder från förr och nu

Joakim har arbetat med en bok om Kinda kanal "Kinda kanal och Linköpings hamn - en historisk fotobok" som skulle släppas några dagar efter seminariet. De handlar om tidsresor med fotografering från Kinda Kanals vänner.

Joakim visade bl a upp 150 år gamla fotografier av Linköpings bebyggelse. Han pekade på värdet i att jämföra fotograferingar över tid med ”nu och då”-foton och att man med hjälp av digitala medel enkelt kan jämföra själv med en smartphone, t ex via www.k-arv.se. Några av platserna man kan gå in och se tillbaka på är delar av Kinda kanal/Stångån med Tannefors slussar och stångs kvarn/magasin.

Stefan Hammenbeck, konstintendent, Östergötlands museum och Denny Lawrot, Östergötlands Hembygdsförbund
Folkkonst - ett Östgötskt detektivarbete. Det blå skåpet och mycket mer inför Folkkonståret 2018

Stefan och Denny berättade om under året genomförda inventeringar av folkkonst. Ett tjugofemtal hembygdsföreningars samlingar har gåtts igenom och många spännande föremål har dykt upp.

Sefan berättade om intressanta fynd och efterlyste några typer av föremål, bl a ett målat skåp från sent 1700-tal med en klockattrapp som man bara kände till tre liknande exemplar av. Dekorerade blomkrukor från sent 1800-tal och en svepask från Svinhult med dekor av en fågel, känd genom foto från 1950-talet var två andra föremål som efterlystes.

Denny Lawrot redogjorde också för att Hembygdsförbundet, med anledning av folkkonståret 2018, planerar länsaktiviteter, till vilka finns anledning att återkomma. Nästa år kommer folkkonst att ha ett särskilt fokus under ”Folkkonståret 2018” med utställningar (bl a ”Det blå skåpet), aktiviteter och en bok med resultatet från inventeringen och ”detektivarbetet”.